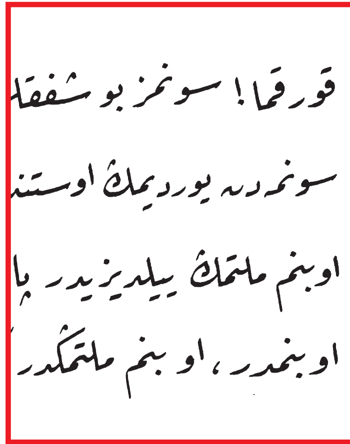
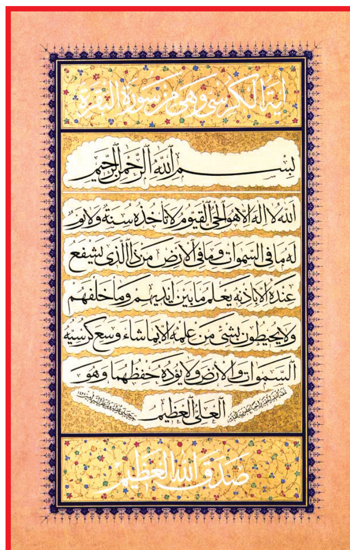

Rika

Reyhani

Muhakkak

bazen de **"Vaktinde kılınan namaz, ana babaya iyilik ve cihat, Allah'a en sevimli gelen ibadetlerdendir."**, **"Zamanında namaz kılmaya gayret edin."**, **"Ölmeden tövbeye gayret edin."** mealindeki hadisler, bazen de kelimeitevhit, kelimeişehadet olurdu. İsm-i celal, ism-i nebi, ciharyâr-ı güzin ile Hz. Hasan ve Hz. Hüseyin isimleri cami ve mescitlerin mutlaka bulunması gereken hüsnühat levhalarıdır.

Osmanlıda evlerin girişine Cenabıhakk'ın isimlerinden "Ya Hafız: Ey Koruyucu" konulması güzel bir gelenekti. Aynı şekilde evlerin içine Hz. Peygamberin fiziki ve ahlaki vasıflarından bahseden hilye-i şerif asılması bir anane hâlini almıştı. Bu hilyenin, haneyi ve halkını musibetlerden uzak tuttuğu inancı yaygındı.

Yazı, başlangıcından itibaren, nesilden nesile büyük bir dikkat ve gayretle geliştirilerek güzel sanatlar seviyesine yükseltilmiştir. Daha Abbasiler zamanında İbn Mukle (ö. 328/940) isimli sanatkâr, harf şekillerini belli ölçülere bağladı. Yazıyı düzene koyarken nokta, elif ve daireyi ölçü olarak aldı. Noktayı harflerin boyu, elifi dik harflerin boyu, daireyi ise çanak şeklindeki harflerin genişliği için ölçü olarak koydu. Böylece aklam-ı sitte denilen altı çeşit yazıyı (sülüs, nesih, reyhani, muhakkak, tevkii ve rıkaa') ölçü içerisine alıp düzene soktu. Osmanlı yazı sanatında bir harfin diğer harfe olan nispeti, satırda duruşu, meyli ve kalemin cereyanı estetik unsurlarını oluşturur. Bunun yanında kâğıdın rengi, mürekkebin tonu, sayfaların düzeni bu estetiği tamamlayan hususlardır. Özellikle celi yazıda istif öne çıkmaktadır. Yazıyı oluşturan harflerin dağılımı, yani espas, leke dağılımı yazının can damarını oluşturmaktadır. Yazıda harfin okuyuşu bozmayacak yere, gözü rahatsız etmeyecek şekilde yerleştirilmesi, bunun yanında harfin ölçüsünde olması estetik kurallardandır. Bütün bu hususları Osmanlı hattatlarının meydana getirdikleri eserlerde görmek mümkündür. Bunun için İstanbul'da tarihî mekânları gezerken dikkatli olmak yeterli olacaktır.

Süleyman Berk
(Düzenlenmiştir.)